

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

64 Pars hæc pontifices jubet à tribus esse sacrandos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Pontifices à quibus eligendi.
Episcopi à quibus ordinandi.

Romanis, quos ad hanc electionem per constitutionem sanctorum Patrum antiqua admittit consuetudo, faciat aliquod impedimentum. Quod si quis contra hanc nostram constitutionem [facere] praesumpserit, exilio tradatur.

¶ **Constitutio**] Ex antiquo exemplari Gratiani restitutum est hic titulus: in quo exemplari post titulum istum, interposita rubrica, incipit caput, ut nullus, &c. ut etiam apud Leonem. Verum, quia receptum est, ut incipit huius capiti sit a distinctione, Constitutio, restituta haec verba etiam in principio ipsius. Exstat vero haec capitulum in versibus quoque exemplaribus, in quibus postea esse non solum.

C. XXXIII. ¶ **Invenimus** Othonis, quod fecit dominus Papa Ioanni.

Item constitutio Othonis.

Tibi a domino Ioanni Papa ego Rex Otto promittere, & iurare facio per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & per lignum hoc vivificae crucis, & per has reliquias sanctorum, quod si permittere domino Romanam venero, sanctam Romanam ecclesiam & te rectorem ipsius exalabo secundum posse meum, & nunquam vitam, aut membra, & ipsum honorem, quem habes, mea voluntate, aut meo consilio, aut meo consensu, aut mea exhortatione perdes: & in Romana urbe nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quae ad te, aut ad Romanos pertinent, sine tuo consilio: & quidquid de terra sancti Petri ad nostram potestatem pervenerit, tibi reddam: & cuicumque Italicum regnum commiserit, iurare faciam illam, ut ad eam suum posse. Sic me Deus i adjuvet, & haec sancta Dei Evangelia.

¶ **Sic me Deus**] Ad ista haec sunt ex Cento Camerario in cuius libro habetur multa forma iuramentorum, & exstat manuscriptus Roma.

C. XXXIV. ¶ **Libertatem** sit clero & populo, de propria diocesi Episcopum eligere.

Item primo libro capitulorum b. Caroli, & Ludovici Imperatorum, c. 12.

Sancta ecclesia suo liberius potestur honore, assensum ordini ecclesiastico praebimus, ut scilicet Episcopi per electionem cleri & populi, secundum statuta canonum de propria diocesi, remota personarum familiarum acceptione, ob vires meritum, & sapientiam domum eligantur, ut exemplo & verbis, subiectis usqueaque prodesse valeant.

Ex constitutionibus huius, & postea Ludovici Imperatoris deprehenditur, Imperatorem hunc remansisse privilegium, quae de electione sanctorum Pontificum hactenus Papa Carlo Imperatori, & ad imitationem eius Leo Papa Othoni primo Regi Teutonico concesserat. Cum ergo postmodum auctoritate huiusmodi liceret electionem clericorum tantummodo esse, quare quorundam scripta electio, an clericorum tantummodo fuerint. Sed (sicut in breviatione canonum Filgenui Carthagenensis ecclesiae diaconi invenitur) in septimo capitulo d. Niceni concilii, & in Gangrensi statutum est, ut ad eligendum Episcopum sufficiens ecclesiam matricem arbitrium. Nunc autem sicut alibi sanctorum Pontificum ad Cardinales tantum, verum etiam ab aliis religiosis clericis auctoritate Nicolai & Papa est faciendus, ita & Episcoporum electio non a canonicis tantum, sed etiam ab aliis religiosis clericis sicut in generali synodo Innocentii 3. Papa Romae habita, constitutum est. At enim.

a. S. Antoninus p. 2. tit. 16. c. 1. 4. 16. in medio. Anst. l. 1. c. 30. & l. 1. c. 36. b. al. capitularium. c. Anst. l. 1. c. 6. d. al. primo Niceno concilio. e. Nte. 2. al. in concilio Rom. c. 1. f. Innoc. 3. c. 28.

C. XXXV. ¶ **Abique** religioforum varorum consilio canonice majori ecclesia Episcopum non eligant.

Obeuntibus sane Episcopis, quoniam ultra tres menses vacare ecclesiam sanctorum patrum prohibent functiones, sub anathematis vinculo interdicitur, ne canonice de sede episcopali ab electione Episcoporum excludant religiosissimos viros, sed eorum consilio honesta & idonea persona in Episcopum eligatur. Quod si excludis eisdem religiosis electio fuerit celebrata, quod absque assensu eorum, & conventiva factum fuerit, irritum habeatur & vacuum.

Nunc ergo quaeritur, si vota eligentium in duas se dividant partes, quae eorum alteri se praesentent. De his ita scribit Leo Episcopus ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum, epist. 11. al. 4. cap. 5. [sed paulo alter.]

C. XXXVI. ¶ **Cum** vota eligentium in duas se dividant partes, qui sit praesertendus alteri.

SI a forte [quod] nec reprehensibile, nec irreligiosum iudicamus, vota eligentium in duas se dividant partes, metropolitani iudicio si alteri praesertatur, qui majoribus & studiis iuvatur, & meritis, tantum ut nullus invidis & non perentibus ordinatur civitas. b. Episcopum non optatum aut contemnat, aut oderit.

¶ **Quod** nec reprehensibile, nec irreligiosum iudicamus] Haec verba, quae a ceteris collectoribus non referuntur, sunt inventa apud Leonem: sed apud Gregorium, ex quo referuntur infra s. q. 1. c. nec novam.

DISTINCTIO LXIV.

Hinc considerandum est, à quibus, vel quo tempore facti ordines sunt: trionidae, vel quibus in locis patriarchis, primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, chorepiscopis, & reliquis sacerdotibus sint ordinandi. A quibus ordinantur Episcopi, in Niceno primo concilio definitum est, in quo sic legitur, cap. 4.

C. I. ¶ **Ab omnibus** comprouincialibus Episcopis ordinatur.

Episcopi e ab omnibus, qui sunt in provincia sua, debent ordinari. Si vero hoc difficile fuerit, vel aliqua urgente necessitate, vel itineris longitudine, certe tres Episcopi debent in unum congregari, ita ut etiam eorum, qui absentes sunt, consensum in literis renouent, & ita faciant ordinationem. Potestas sane vel confirmatio pertinet per singulas provincias ad metropolitanum Episcopum.

C. II. ¶ **De eodem.**

Item Anacletus ad Episcopos Italiae, epist. 7. Ordinationes d. Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint provincia, Episcopis sunt celebrande. & infra. ¶ **Quod** si simul omnes convenire minime poterunt, assensum tamen duo apud apud i praebant, ut ab ipsa ordinatione animo desint.

¶ **Apud** Apud i praebant, ut ab ipsa ordinatione animo desint.

C. III. P A L E A.

[Ex concilio Arausiano primo, cap. 27.]

DE i abiectione e ejus, quem duo praesumpserint ordinare Episcopi in nostris f. provinciis, placuit obpresumptoris, ut sibi contingeret duos Episcopos tantum ordinare, & ipse, 2. & auctores damnabuntur, quo cautius ea, quae sunt antiquis instituta, serventur.

a. Poly. l. 2. tit. 1. Anst. l. 6. c. 19. lvo p. 5. c. 347. Pann. l. 3. c. 1. al. plebs irrita. c. In concilio Niceno 1. c. 3. Anst. l. 6. c. 4. & 1. lvo p. 5. c. 117. Bar. l. 1. c. 27. concordat. d. Dist. 75. cap. ordinationes. Pann. l. 6. c. 23. Bar. l. 1. c. 11. lvo p. 5. c. 69. Pann. l. 3. c. 12. & 17. Poly. l. 2. c. 1. e. Bar. l. 1. c. 30. lvo p. 5. c. 91. Pann. lib. 3. cap. 10. f. al. ordinare. g. al. confirmare.

¹ In concilio isto hoc est initium hujus capituli, Duo si
proximè fuerint ordinare Episcopum, &c. ac deinde tota
res plura exponitur. Apud ceteros vero collectores eodem ser-
mone habet, atque hic: Et in multis vetustis Gratiani codicibus
desit.

² Et ipse Si commendatum est ex originali, & ceteris cel-
lularibus. Antea legatur, & Episcopi, & auctores.
C. IV. ^g Ceteris assensibus cum tribus pro-
vinciis ordinatur Episcopus.

Item Anicetus in epistola ad Episcopos Gallie.
Comprovinciales a Episcopi, si necesse fuerit, cete-
ris consentientibus, à tribus, iussu Archiepiscopi
consecrari possunt Episcopi.

C. V. ^g Non ordinatur Episcopus extra consensum
metropolitani.
Item Innocentius Papa ad Viterbianos Episcopos
Rothomagen. epist. 2. c. 1.

Extra b consensum metropolitani Episcopi nullus
audet ordinare Episcopum. Integrum enim est ju-
diciam, quod plurimorum sententia confirmatur. Nec
unus Episcopus ordinare presumat Episcopum, ne furti-
vum præsumtum beneficium videatur. Hoc enim & syno-
dus Nicæna constituit, atque definit.

C. VI. ^g Episcopi à suo metropolitano, & ipse
ab eisdem consecratur.

Item Gelasius in epistola per Dardaniam constituta.

² Via e per ambitiones illicitas non pudet quos-
dam ecclesiarum iura turbare, ac privilegia,
quæ metropolitani, vel provincialibus Episcopis decre-
vit antiquas temeraria presumptione pervadere, pro-
pter quod etiam communione Apostolice desiderant
diffidiam tenere, quod scilicet ab eju autoritate divisi,
vel impune proprias usurpationes exerceant, non respi-
cientes, quia æterno iudici rationem tam de catholicæ
fidei injuria, quam de traditionum præjudiciis
patermarum, non sine perpetuo sint damnationis inter-
ditu redidituri, si in hac oblatione permanerint; cha-
ritatem vestram duximus instruendam, ut vos omnes
in commune fratres, five per Dardaniam, five per quam-
que contiguum provinciam constituti, qui vos sub me-
ropolitani vestrisse clemens meminitis, & ab eisdem sub-
stituti decernentes, d sicut vetus consuetudo deposcit, u-
nam inter statuti antistes, & vicissim si metropolitani
humane conditionis sorte decesserint, à comprovinciali-
bus Episcopis, sicut forma transmissit, à sacri modis om-
nibus cæcitas: nec quemquam sibi, quod vobis anti-
quæ dispositione concessum est, patiamini vindicare:
quatenus & inter ipsas adversariorum voluntatum procel-
las, veterum regulas nullatenus custodire cessetis: sicut per-
secutionum tempore diversarum patres nostros constan-
ter fecisse non dubium est.

C. VII. ^g De eodem.
Item ex concilio Martini Papa.

³ Episcopum e oportet maximè quidem ab omni
b concilio constitui. Sed si hoc pro necessitate aut
pro longinquitate itineris difficile fuerit, ex omnibus tres
eligantur, f & omnium presentium, vel absentium sub-
scriptiones teneantur, & sic postea ordinatio fiat. Hujus
autem rei potestas in omni provincia ad metropolitani
pertinet Episcopum.

C. VIII. ^g Non erit Episcopus, qui præter metro-
politani sententiam fuerit ordinatus.
Item ex concilio Nicæno. 1. c. 6.

Illud g generaliter est clarum, quod si quis præter sen-
tentiam metropolitani fuerit factus Episcopus, hunc

a Poly. 1. 1. c. 29. Pamm. lib. 3. cap. 10. Ivo p. 3. cap. 139.
b Poly. lib. 1. p. 5. c. 132. Anst. 1. 6. c. 16. c Anst. 1. 6. c. 41. al. 39.
ex Gratiano ad Natalem Episcopum prope idem. d Decretales.
vera lectio. e In cap. Martini Brac. c. 4. ex conc. Nicæno. cap. 4.
f al. colligatur. g Anst. 1. 6. c. 42. Decretalis p. 3.

magna synodus diffinivit Episcopum esse non oportere.

DISTINCTIO LXV.

¹ C Omprovincialis Episcoporum universaliter deside-
ratur consensus in ordinatione Episcopi. Quod si ali-
liqui animositate ducti contradicere voluerint, obtineat
sententia plurimorum.

C. I. ^g Si ceteris consentientibus ordinationis Epi-
scoporum, duo vel tres contradicant, ob-
tineat sententia plurimo-
rum.

Unde in Nicæno concilio. c. 6.

² Anè si communi omnium consensu i rationabiliter
probato secundum ecclesiasticam regulam, duo vel
tres animositate ducti per contentionem contradicant,
obtineat plurimorum sententia sacerdotum.

¹ Consensu.] Græcè legitur, ἡ πλειονότης τῶν ἐπι-
σκοπῶν κωνσταντῖνος. quod Dionysius vertit, decre-
to rationabili, & secundum ecclesiasticam regulam com-
probato.

C. II. ^g De eodem.
Item ex concilio Martini Papa.

³ Non a debet ordinari Episcopus absq; consilio & præ-
sentia b metropolitani Episcopi. Adeste autem o-
portet omnes, qui sunt in provincia sacerdotes, quos
per suam debet epistolam metropolitani convocare.
Et quidem si omnes occurrerint, e bene, si autem hoc
difficile fuerit, plures oportet occurrere. Qui autem non
convenierint, presentiam sui per epistolas faciant, & sic
omnium facto consensu ordinationem Episcopi fieri o-
portet. Si autem aliter, præterquam terminatum est à nobis,
fuerit factum, talem ordinationem nihil valere decernimus.
² pars. ¶ Si autem secundum canones ordinatio E-
piscopi fuerit facta, & aliquis cum malitia in aliquo
contradixerit, plurimorum consensus obtineat.

C. III. ^g De eodem.
Item ex concilio Antiocheno, c. 19. d

⁴ Episcopus non est ordinandus sine consilio, & præ-
sentia metropolitani Episcopi, cui melius erit, si ex
omni provincia congregentur Episcopi. Quod si fieri
non potest, hi qui adesse non possunt, propriis literis
consensum suum de ipso designent, & tunc demum post
plurimorum five per presentiam, five per literas con-
sensum, sententia consensu ordinetur. Quod si aliter,
quam statutum est, fiat, nihil valere huiusmodi ordina-
tionem. ¶ Si verò etiam secundum definitas regulas
ordinatio celebretur, contradicant autem aliqui pro-
pter proprias & domesticas similitates, his contemptis,
sententia de eo obtineat plurimorum. ¶ Verbis græcè
multo melius respondet altera versio, qua Dionysius est, ideò, illa
consulenda.

Si autem provinciam primatem habere consiterit, nec ita
à metropolitano absque ejus consentia Episcopum consecrare le-
cebit.

C. IV. ^g Absque primatis consensu metro-
politani Episcopum non ordinetur.
Unde Leo Papa Anastasio Episcopo, epist. 82. al. 14. c. 6.

⁵ E e persona autem consecrandi Episcopi, & de cle-
ri, plebisque consensu, metropolitani Episcopus ad
fraternitatem tuam referat, quodque in provincia bene
placuit, scire te faciat, ut ordinationem rite celebran-
dam tua quoque confirmet auctoritas. Quæ rectis di-
spositionibus nihil moræ, aut difficultatis debet afferre,
ne gregibus Domini diu desit cura pastorum.

C. V. ^g De eodem.
Item ex concilio Carthaginiensi, c. 21.

⁶ Lacet omnibus, ut inconsulto primate cujuslibet

a In c. Martini Brac. c. 3. ex concil. Antioche. c. 19. b al.
consentia. c al. consensuum. d Ca. 19. e Decretalis
p. 3. Ivo p. 3. c. 44.